

A betyárját!

A homokháti térséget járva, fotóriporter kolléganóm-mel elhatároztuk, hogy megkeressük a híres nevezetes Rúzsa-fát. Azt a helyet, ahol a legenda szerint Rúzsa Sándor a pandúrok elől menekülve meg-meghúzódot, Nekiindultunk az 55-ös útnak, hogy a Csongrád megyei útikönyv útmutatásainak megfelelően, az ástóthalmi erdő mellett elhúzva, eljussunk a 31-es kilométerköig, ahonnan aztán nyugatra fordulva, az úttól vagy 250 méterre meg kellene, hogy találjuk messze földön híres betyárvezérünk emlékhelyét. Volt időnk, kocsikázás közben kolléganóm-mal eljárt-szottunk a gondolattal, miként lehetne ennek a tájnak elsőszámú idegenforgalmi látványossága a betyárturizmus. Persze lovakkal, pandúrokkal, kifosztható úri szekerekkel, csárdával, éjjeli táborniakkal, mindennel...

Csak ez lehet a Rúzsa-fa... (Fotó: Somogyi Károlyné)

Barátságosak a mérgesiek Bokáig egzotikum

Ami a faluturizmust illeti, Pusztamérgek kérészkívül fogalomnak számít. Börcsök Antal polgármesternek köszönhetően kitűnő a község úgynevezett településmarketingje. Ma már nem nagyon van olyan idegenforgalmi rendezvény, akár a megyében, akár országosan, ahol a pusztamérgek ne lennének jelen. Nem volt ez másként a vidéki városok közül először Szegeden megtartott turizmus napján sem.

A pusztamérgesi polgármester nem véletlenül kezdte turizmussal kapcsolatos előadását egy kis kitérővel. Hisz az a tény, hogy Pusztamérgek 1996-ban a Virágos Magyarországért versenyen I. helyezését ért el kategóriájában, s ezzel egyben elláthatta a magyar községek képviselőjét a Virágos Európában; majd hogy a település dinamikus fejlődéséről európai küldöndjében is részesült, kétségkívül kihatással van az idegenforgalmi lehetőségekre is. Nem véletlen, hogy a faluturizmus élénkségeként Pusztamérgekben évente most már százával mérhető a külföldiek száma. Bizony, nem volt könnyű négy-öt évvel

A 30-as kilométerjelzőtől én már csak az eligazító táblát keresem, mely bizonyára jó időben elterel a Rúzsa-fához – 31-es kilométer, 32-es, úgy látszik túl mentünk... Vissza 28-ig, lépésben haladunk, megint semmi – 31-nél gyalogos nyomozásba kezdünk, megpróbáljuk belőni magunkat nyugati irányba.

Találunk végre egy földutat, ráfordulunk, s egyszerűen csak egy útágazáshoz érke-zünk: szemben egy faóriás, a faóriás – elgyötört, de nagyszágosan.

Ez az, csak ez lehet Rúzsa Sándor fája, örvendeztünk és hittünk expedíciónk sikerében. Tájékoztató táblát persze itt sem találtunk, illetve mégis egyet, a Tanulmányi erőt: „Engedély nélkül belépni tilos!” Hát, innét szép felemelkedni a betyárját, turizmus!

Ö. F.

Tanyaturizmus a Klebelsberg-iskolában Kéksisakosok a száletli alatt

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy öttöm-si tanárember, aki beté-ve maga mögött az isko-laajt, mint Rousseau, kivonult a természetbe... Beköltözött egy Klebels-berg-típusú iskolaépület-be családjával, aztán mindent feltéve egy lap-ra, kiadta a jelszót: tanyaturizmus! A Gyarmati vendégházban azóta a Costa Rica-i nagykövettől a finn képzőművészeti szabadegyetem hallgató-in át az ENSZ békefenntartókig sokan megfordultak. Csend, nyugalom, harmónia, vendég-várás és -szolgálat napi 24 órában. Gyarmatiék, az Öttömös 1181-es tanyáról, a francia kormány „1000 legkedve-sebb család 2000-ben” fotógyűjteményébe is bekerültek.

A turizmus napja első vidéki rendezvényén, a közel-múltban Szegeden, egyszerűen csak a mikrofonhoz lépett egy mokány „legény” is, aki a sok nagytudású ember elő-adása mellé, odabigyesztet-te saját turisztikai gyakorla-tát. Gyarmati Zoltán első mondatai: „Mást sem csinál-ok egész nap, várom a ven-déget nagy-nagy szeretettel! S ha megérkezik, attól kezd-ve minden óérette történik – tisztességesen, igazi magya-ros vendéglátással fogadjuk, kényeztetjük...”

Gyarmati Zoltán története sajátos, rendszerváltás kori magyar tantörténet arról, hogy egy ambíciózus öttöm-si pedagógusból hogyan nem lett iskolaigazgató, s ho-gyan lett sikeres vállalkozó. Ma már persze csak az utó-bi história az igazán érdekes. Gyarmati tanár úr 1990-ben nem csak a katedrálról távo-zik, a faluból is – nem megy messzire, csak a tanyavilág-ba. Megveszi a pusztulásra ítélt, 1924-ben épült, s 1976-ban bezárt Klebelsberg-isko-lát. Etelka, a feleség már itt „gyeseli” harmadik gyerme-kükkel. Aztán a családfő ki-mondja a verdiktet: faluturiz-mus, tanyaturizmus! Meg sem áll Budapestig, a Csáky Csaba-féle Magyar Falusi-Tanyai Vendégfogadók Szö-vegsége információs irodájá-

Gyarmati Zoltán: „Kerüljenek csak beljebb!” (Fotó: Miskolczi Róbert)

ban kopogtat egy kis „know how”-ért. Meg is kapja a biztatást, vágjon bele. Belevá-gott.

Összegyűjtötték a család valamennyi anyagi erőforrá-sát, beletéve apait-anyait, ba-rátit – minden egy lapon. Az egyik tanterem átalakításával két vendégszobára futotta – fürdőszobával, mellékhelyi-séggel ellátva. Bekerültek a szövetség prospektusába, megérkeztek az első fecs-kék...

Aztán a többiek. Így hát évről évre tovább és tovább kellett lépni: az eredeti fage-rendás fődémszerkezetet megőrizve, újabb vendégszo-bákat alakítottak ki, elkészült a konyha, az előkészítő, az ebédlő, a minibár; az udva-ron hatvanszemélyes kerti száletli (flekensütővel), fe-szített víztükrű úszómeden-ce, sportpálya (röplabdára, kispályás focira, lábteniszre egyaránt alkalmas), majd egy telepített minikemping is létesült. Ja, és mindehhez húsz hektár erdő... A követ-kező terv egy nagyobb, nyolcvan személyt kiszolgáló konferenciaterem, illetve ebédlő kialakítása.

Gyarmati Zoltánnak élet-formája a vendéglátás, azaz a napi 24 órás szolgálat. A gyarmati vendégházban alaptörvény: szeretni kell a vendéget, és soha nem sza-bad becsapni! Semmilyen ér-telemben. Aki vadászni sze-retne, annak azt szervezik

meg; akinek a lovaglás vagy a szekerezés a vágya, annak ezt az óhaját teljesítik; akik viszont a szegedi, illetve a környékbeli kulturprogra-mok iránt érdeklődnek, gurul rendelkezésükre a „Gyarma-ti-járát”. Reggeli, ebéd, va-csora kívánságok szerint, helyi „természetes” anyagok-ból. A sikeres vendégfog-a-dás rejtelvei valahol itt, a törődésben, a figyelmesség-ben, a szolgálatban érhetők utol – melynek eredménye-sége mérhető is: a visszatérő vendégek arányában. Nos, Gyarmatiék vendégköre ma már jórészt belőlük tevődik ki. A legfőbb propagandis-ták, a vendégek hírvivése mellett azért a gazda fogé-kony a marketing modern elemeire is. A Gyarmati ven-dégház számos országos ide-genforgalmi kiadványban szerepel, kedvezményes el-fogadóhelye a városvédők és vállalkozók, valamint a HVG klubkártyájának, de a magyarországi szállás és vendéglátóhelyek katalógu-sában fenn van az Interneten is. S persze van saját pros-pektusa és képeslapja is.

Érdemes belelapozni a vendégek könyvébe, ki mindenki fordult már meg az Öttömös 1181-ben. Járt már itt a Cos-ta Rica-i nagykövet, sőt, mi-előtt visszarendelték hazájá-ba, elhozta utódját is; Béla Citrom aláírással köszönik a szívélyes vendéglátást a finn képzőművészeti szabadegye-

tem hallgatói; itt gyűltek össze búcsúlakomára nemré-giben az ENSZ szegedi bé-kefenntartói is. A jó ég tudja honnét keveredtek ide azok a francia fotósok, akik kormá-nyuk megbízásából – újabb eredeti ötletként – keresik az ezredforduló legkedvesebb 1000 családját (1000 fami-les de l'an 2000) – az Öttömös 1181-ben találtak ilyet. Kedves vendég itt Kesjár Já-nos autóversenyző is, hogy a magyar vendégekről is meg-emlékezzünk, de járnak ide szegediek is: ottjártunkkor éppen a rádióamatőrököt várta a házigazda.

Az egyik igen kedves be-jegyzés a legifjabb Gyarmati-nak szól, a Szegedi Szépmű-vészeti Céh szabadiskoláitól, íme: „Kedves Árpika! Tíz napig élvezhettük csodálatos szüleid vendégszeretetét. Etelka néni szakácsmestersé-ge és Zoli bácsi segítőkészsé-ge tette hangulatosá ittlétün-ket. Azért hagytuk el a városi betoncelláinkat, hogy olyan helyen tanuljunk festeni, ahol feloldódhatunk és Rousseau-hoz híven, visszatérhetünk a természethez. Köszönjük az odaadást, a friss levegőt és a harmatos reggeleket. Nagyon jókat játszottunk együtt. Le-gyel jó és büszke arra, hogy itt nőhetsz fel!” A bajai út 34-es kilométerkövéhez kö-zel, a fenyőerdős tanyavilág-ban, Klebelsberg egykori is-kolájában.

Örfi Ferenc

Idegenforgó

• Munkatársunktól
Minden településnek megvannak a maga érté-kei, sokszor éppen az ott élők tudnak róla a legke-veesebbet – érthető, hiszen nekik minden természe-tes. Ám amint mindez tur-isztikai termékként ugyanúgy értékesíthető lesz az idegenforgalmi pi-acon mint a zöldség vagy a gyümölcs a nagybanin, hiba a számvetést elmu-lasztani. Az alábbiakban néhány homokháti tele-pülés turisztika nevez-telességei között tallózunk.

Mórahalom

A település hajdan Széged Alsóközpont nevű része volt. Itt szolgált plébánosként 1933-tól Balogh István, a neves kisgazdapárti politikus, a legendás „Balogh páter”, a Délmagyarország c. napilap egykori kiadó tulajdonosa. Egyik fő nevezetessége a vá-rosi gyógyfürdő a maga 39,5 fokos alkáli-hidrogén-karbo-nátos, jódos vizével. Ivókúra-ként fogszuvasodás, gyomor és bélbetegségek, fürdőkúra-ként pedig izületi és gerinc-bántalmak, reumatikus és nő-gyógyászati megbetegedések ellen jó hatású. A Madarász-tó a várostól délkeleti irány-ban, 35 kilométerre található – a 75 hektáros halastó ritka madárfajok fészkelő- és köl-tőhelye. Csipak-szemlyék – a várostól délre, 4 kilométerre lévő területet szépsége és bo-tanikai értékei miatt érdemes felkeresni. A város két meg-határozó szálláshelye a Turul panzió és a Nyírfá fogadó. Az előbbiben búbos kemence és szauna is található, s lovag-lásra, sétakocsikázásra, „sza-maragolásra” is van lehetősé-g. A város fő szórakoztató központja a Bounty Club.

Ásotthalom

Itt található a Bedő Albert Erdőgazdasági Szakmunkás-képző Intézet – elődjét, az egykori erdőőri szakiskolát Ferenc József jelenlétében nyitották meg 1883-ban. A közvetlen szomszédságában telepített Tanulmányi erdő a legszebb homoki erdőtüpusai-val büszkélkedhet. Az Em-lékerdőt, a bajai út melletti 17 hektáros évszázados fe-hér- és szürkeárnas ligeter-dőt, Kiss Ferenc, a „szegedi erdők atyja” kezdeményezé-sére, eredeti állapotban őriz-ték meg. Az árnyas gyepszint több növényfajra még az egy-kor itt díszlett pusztai tölgye-sek hírnemője. Az emléker-dő Szeged környékének egyik legszebb kirándulóhe-lye. A 31-es kilométerkö köz-elében található a Rúzsa-fa – a hagyomány szerint itt hú-zódott meg lovával a híres betyárvezér, Rúzsa Sándor, üldözői elől. Kellemes sétá-val érhető el a Szent Erzsébet kápolna, melyet Back Bernát épített 1937-ben.

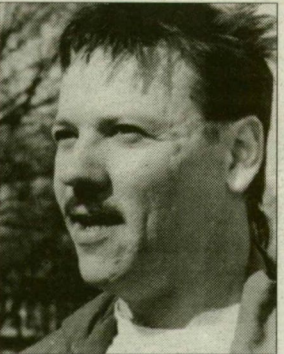
Zsombó

Virágzó gyümölcsster-mesztéséről híres falu. Neves szülötte Tombácz János, a hí-res mesemondó. A 8-as kilo-méterkö melletti csárdában a hagyomány szerint gyakran megfordult Rúzsa Sándor is. Sokáig mutogatták azt a mo-cási tölgyet, melyhez „a Sándor” a lovát kötötte. Rit-kaságnak számít a zsombék-sásos lápterület lápfüzes és pusztai tölgyes maradványai-val. A községben működik a Szabadidő Lovasklub, mely profi versenyzőket képez, s rendszeresen megrendezi a „Zsombói lovasnapokat”.

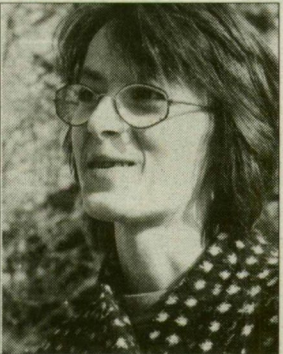
Várják a vendéget Mórahalmmon?

Pakai Mihályné: – Má-justól már tudom nekik aján-lani a jó kis gyógyvizes für-dőnket. Egyébként vendég-szerető nép a mórahalmiak többsége, jó szívvel fogad-ják a látogatókat. Ha hoz-zánk bekopogna egy turista, biztos jómagam is szívesen fogadnám, útbaigazítanám, s még egy kávéval is megki-nálnám. De szerintem a többség így van ezzel. Most éppen majálisra készülünk, jöjjenek el akkor is!

Tasnádi István: – Egy-éve költöztünk ide Szeged-ről. Sokkal nyugodtabb, ki-egyensúlyozottabb itt az élet, mint a nagyvárosban. Kedvesebbek, közvetleneb-bek az emberek, mint má-sutt. Hol fordul elő nagyvá-rospan, hogy a bolti pénztá-ros utánaszalad a vevőnek, mert többet fizetett? Ideig-lenesen jöttünk ide egy ta-nyára, de most már szeret-nénk végleg letelepedni Mórahalmmon...

Horváthné Fürtőn Eri-ka: – A kulturális program kevés, a heti diszkon, meg az egyszeri moziévetésen kívül más nem nagyon van. Az igaz, hogy évről évre több a városi rendezvények száma. De két szürke hetet véve ala-pul, valószínű a turista elű-ná magát nálunk. Faluturiz-musra persze, hogy szüksége van mind a városnak, mind a polgároknak – csak még nem vagyunk eléggé felkészültek a színvonalas ellátásra...

Kóródi Imre: – Sem hő-sé emelni, sem lekicsinyleni nem szoktam városunkat, de az biztos, hogy elég ren-des és elég művelt emberek laknak itt – ami nem min-denütt mondható el. Ennek megfelelően, illendően fo-gadjuk a vendégeket is. Meglátszik az is Mórahalm-mon, hogy egy fiatal, nagy-tudású, valóban az itt élő emberek boldogulásáért munkálkodó polgármestere van a városnak.